

Správa o výsledku kontroly 2022

Obnova verejných budov

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Stratégie SR na obnovu verejných budov a financovanie obnovy verejných budov

Kontrolovaným subjektom bolo Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre energetickú hospodárnosť budov. Vzhľadom na to, že systém financovania obnovy verejných budov inštitucionálne pozostáva z viac ako pätnástich subjektov, ktoré zabezpečujú finančné toky ku koncovému prijímateľovi, NKÚ SR spracoval aj informácie získané podľa § 22 zákona o NKÚ SR z vybraných zainteresovaných subjektov: Úrad vlády SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Slovenská inovačná a energetická agentúra, Environmentálny fond a Slovak Investment Holding, a. s.

Ako sme postupovali

Kontrola bola realizovaná podľa príslušných ustanovení zákona č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky a základných princípov kontroly, definovaných medzinárodnými štandardmi najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI).

Prečo sme kontrolovali

SR sa zaviazala ku klimatickej neutralite do roku 2050 a má plniť ambiciózne klimaticko-energetické ciele. Na dosiahnutie zníženia emisií do roku 2030 aspoň o 55 % musí EÚ znížiť emisie skleníkových plynov v budovách o 60 %, ich spotrebu energie o 14 % a spotrebu energie pri vykurovaní a chladení o 18 %. Kontrolou NKÚ SR bolo, okrem troch stratégií obnovy fondu budov (roky 2014, 2017 a 2020) overené aj to, ako sa zabezpečuje znižovanie spotreby energie vo verejných budovách, čo je v súčasnosti významnou výzvou v celej spoločnosti.

Čo sme zistili

- Roztrieštenosť podporných nástrojov na obnovu verejných budov medzi viacerými rezortmi.
- Nedostatočné financovanie obnovy verejných budov z verejných zdrojov v minulých obdobiach.
- Nízka angažovanosť verejných vlastníkov budov pripravovať obnovu budov.
- Chýba národná databáza údajov o energetickej hospodárnosti budov, ako aj nadrezortné hodnotenie priorít a cieľov.
- Nedostatočné plnenie povinností ústredných orgánov štátnej správy na poskytovanie údajov o významne obnovených verejných budovách prevádzkovateľovi monitorovacieho systému energetickej efektívnosti.
- Časté presúvanie kompetencií medzi rezortmi na implementáciu finančných mechanizmov na obnovu budov zo zdrojov EÚ využívaním § 39 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, čo vedie k stupňujúcej sa roztrieštenosti financovania ich obnovy.

Čo odporúčame

NKÚ SR odporúča výboru NR SR pre hospodárske záležitosti, aby zaviazal vládu SR:

1. vypracovať a predložiť analýzu možnej integrácie delených kompetencií do jedného orgánu s kumulovanou pôsobnosťou v oblasti štátnych budov s cieľom zefektívnenia systému riadenia, realizácie, monitorovania, plánovania investícií do ich obnovy a financovania počas ich celého životného cyklu;
2. sprehľadniť systém financovania obnovy budov zo zdrojov EÚ a obmedziť presúvanie kompetencií medzi rezortmi v oblasti politík zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti v budovách;
3. zabezpečiť vytvorenie digitalizovanej, priebežne aktualizovanej a funkčnej národnej databázy o energetickej hospodárnosti budov s analytickými údajmi potrebnými pre rozhodovanie o efektívnom obnovovaní existujúcich verejných budov;
4. zabezpečiť pasportizáciu všetkých budov štátnej správy.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

1 Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly "Obnova verejných budov" bolo preveriť napĺňanie stratégie a financovanie obnovy verejných budov. Kontrola bola vykonaná ako kontrola súladu s prvkami výkonnosti formou piatich kľúčových otázok, a to: (i) či má gestor energetickej hospodárnosti budov dosah na implementáciu existujúcich finančných nástrojov na obnovu všetkých budov; (ii) je zabezpečené, že obnova verejných budov je rovnocenná obnove bytových budov; (iii) zadefinovalo MDV SR v strategických dokumentoch adekvátne pravidlá pre obnovu verejných budov; (iv) preverovalo a vyhodnocovalo MDV SR napĺňanie cieľov stratégie pravidelne; (v) identifikovalo MDV SR riziká týkajúce sa obnovy verejných budov?

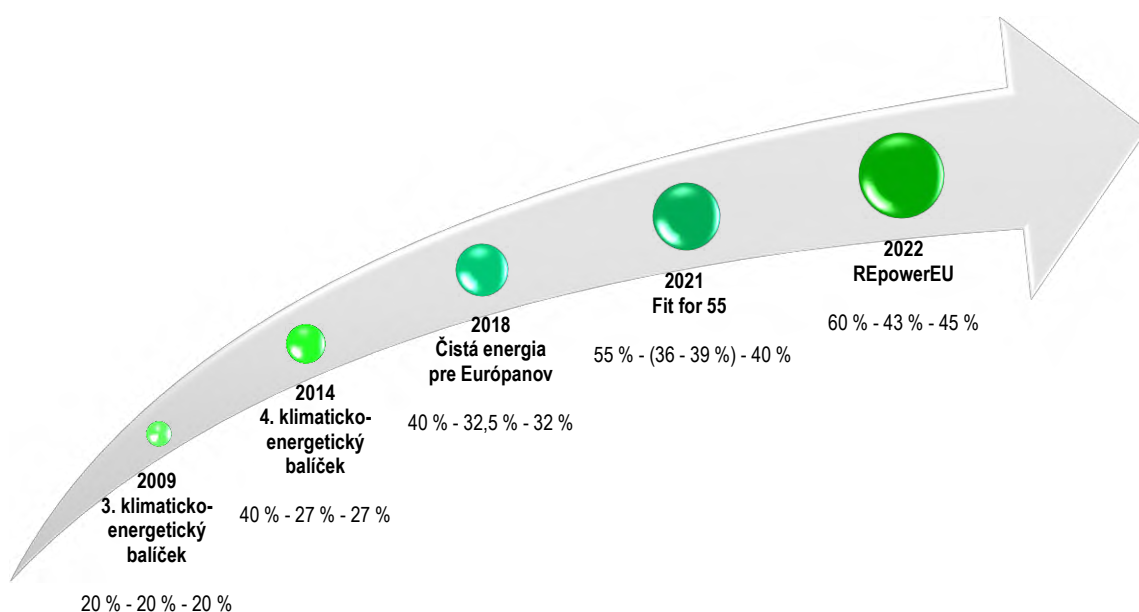
2 Rámec kontrolnej akcie

V rámci Európskej zelenej dohody je cieľom EÚ – stať sa do roku 2050 prvým klimaticky neutrálnym kontinentom, čo znamená, že odstráni toľko emisií CO₂, koľko vyprodukuje.

Dosiahnutie klimatickej neutrality, ku ktorej sa SR v záujme udržateľnej budúcnosti zaviazala, má tri piliere: **znižovanie emisií skleníkových plynov, zvyšovanie energetickej efektívnosti a zvyšovanie podielu energií z obnoviteľných zdrojov**. Na dosiahnutie tohto cieľa vytvorila EÚ strategicko-regulačný rámec a súbor nástrojov financovania. Balík politík a opatrení EÚ obsahuje v uvedených pilieroch míľniky s konkrétnymi cieľmi do roku 2020 a 2030.

Prvý integrovaný a ambiciózny balík politík a opatrení na boj proti zmene klímy, spolu s obnoviteľnými zdrojmi energie a prvkami energetickej efektívnosti (klimaticko-energetický balík), Únia formálne prijala v roku 2009. Po ňom nasledovali ďalšie právne akty, dokumenty a klimaticko-energetické balíčky s postupne sa zvyšujúcimi cieľmi zameranými na emisie skleníkových plynov, energetickú efektívnosť, obnoviteľné zdroje energie a následne aj na prepojenie sietí. Kým tretí balíček definoval cieľ – dosiahnuť do roku 2020 (oproti úrovni v roku 1990) zníženie emisií skleníkových plynov o 20 %, zlepšenie energetickej efektívnosti o 20 % a zvýšenie podielu energií v EÚ z obnoviteľných zdrojov rovnako o 20 %, pre rok 2030 si EÚ stanovuje ambiciózny cieľ na úrovni 60 % zníženia emisií skleníkových plynov, 43 % zlepšenia energetickej efektívnosti a dosiahnutia 45 % podielu energií v EÚ z obnoviteľných zdrojov (v porovnaní s úrovňami roku 1990). V súčasnosti sa rokuje o budúcom politickom rámci po roku 2030. Predmetom kontroly bol pilier zvyšovania energetickej efektívnosti v budovách.

Obrázok 1: Ciele EÚ do roku 2020 a 2030

Zdroj: Vlastné spracovanie NKÚ SR z dát MH SR

3 Výsledky kontrolnej akcie

Jedným z pilierov klimatickej neutrality je zvyšovanie energetickej efektívnosti. Opatrenia na úsporu energie sú rozdelené podľa odvetví (budovy, priemysel, verejný sektor, doprava a spotrebiče). Opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov stanovuje MDV SR. Opatrenia na obnovu budov vo verejnom sektore sa týkajú všetkých inštitúcií štátnej a verejnej správy a územnej samosprávy, ktoré vlastnia budovy.

Budovy vo vlastníctve verejných subjektov predstavujú značný podiel z fondu budov a verejnosť vníma veľmi intenzívne ich stav a využívanie. V rámci vzorovej úlohy budov verejných subjektov¹ vyplývajú zo smernice o energetickej efektívnosti pre verejné budovy od 1. 1. 2014 renovačné povinnosti. Ročná miera obnovy budov ÚOŠS bola stanovená vo výške 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov tak, aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť. SR si zvolila alternatívny prístup plnenia tejto povinnosti, t. j. dosiahnuť úsporu energie, ktorá bola stanovená v rozsahu 52,17 GWh/rok.

Kontrolou bola overená správnosť nastavenia systému obnovy verejných budov a jej financovania v období rokov 2018 až 2021 a v súvisiacich obdobiach.

3.1 Základná charakteristika fondu verejných budov a ich obnovy

Sektor budov v Európe je najväčším spotrebiteľom energie. Podľa údajov EK pripadá na budovy 40 % spotreby energie v EÚ a sú zdrojom 36 % emisií skleníkových plynov. Až 75 % budov v EÚ je energeticky nehospodárnych a len 1 % z nich sa každoročne obnovuje. Plán obnovy a odolnosti SR v tejto súvislosti upozorňuje, že súčasné európske tempo obnovy budov je veľmi nízke a nepostačuje na dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality do roku 2050.

Aj keď nie sú k dispozícii podrobné informácie, možno predpokladať, že situácia na Slovensku je obdobná. Verejné budovy, ktorých počet na Slovensku je zhruba 15 tisíc (z toho dve tretiny štátnych budov a 3 806 budov ÚOŠS) majú v sebe značný potenciál úspory energie. Najväčší podiel verejných budov v SR tvoria školy a administratívne budovy.

Obnova, renovácia či modernizácia verejných budov a zvyšovanie energetickej hospodárnosti verejných budov sú vzájomne previazané pojmy. Obnovou verejných budov ide nielen o zníženie účtov za energiu (napr. využívaním obnoviteľných zdrojov energie) a zníženie emisií skleníkových plynov z budov. Ako potvrdila európska iniciatíva Vlna obnovy², obnova budov môže otvoriť veľa možností a priniesť ďalekosiahle sociálne, environmentálne a hospodárske výhody, ako aj smerovať k:

- zníženiu nákladov na prevádzku a údržbu budov,
- oživeniu vonkajšieho vzhľadu budovy,
- skvalitňovaniu vnútorného prostredia v budovách,
- zvyšovaniu požiarnej a seizmickej bezpečnosti budov,
- zvyšovaniu odolnosti budov voči extrémnym prírodným javom,
- zvyšovaniu prepojenosti budov v rámci štvrte,
- zvyšovaniu vybavenosti budov nabíjacími stanicami pre elektromobilitu,
- zvyšovaniu miest na parkovanie bicyklov,
- zvýšenému využívaniu organických stavebných materiálov,
- odstraňovaniu škodlivých látok z budov, ako sú azbest a radón,
- zhodnocovaniu majetku štátu/samospráv/verejnoprávných inštitúcií a ich dlhodobej udržateľnosti,
- zabezpečení prístupnosti a použiteľnosti budov pre obyvateľstvo vrátane osôb so zdravotným postihnutím a starších občanov,
- podnieteniu digitalizácie a tvorbe pracovných miest, ako aj príležitosti na rast pozdĺž celého dodávateľského reťazca obnov budov.

A v neposlednom rade – **hlbková obnova verejných budov môže znížiť tlak na výstavbu na zelenej lúke a pomôcť zachovať prírodu, biodiverzitu a úrodnú poľnohospodársku pôdu.**

3.2 Vybrané kompetencie kľúčových rezortov v kontrolovanej oblasti

Plnenie záväzku klimatickej neutrality patrí do agendy viacerých rezortov. Kompetencie kľúčových rezortov v klimaticko-energetickej oblasti stanovuje platná legislatíva SR (viď. Príloha 1).

MŽP SR je hlavným orgánom na zabezpečenie plnenia podmienok a sledovanie pokroku SR pri plnení záväzkov v oblasti klimatickej politiky, ktorá zahŕňa aj znižovanie emisií skleníkových plynov z budov. Generálnym koordinátorom energetickej efektívnosti je **MH SR** a gestorom energetickej hospodárnosti budov je **MDV SR**.

MDV SR nastavuje technické parametre realizovaných významných/hlbkových obnov budov³ a vypracováva Stratégie obnovy fondu budov SR v požadovaných intervaloch (roky 2014, 2017 a 2020). Do roku 2019 boli stratégie obnovy vypracované v zmysle zákona o energetickej efektívnosti⁴ a tvorili súčasť Akčných plánov energetickej efektívnosti **MH SR**. V súčasnosti sa pripravujú na základe zákona o EHB⁵ a tvoria prílohu Integrovaného národného energetického a klimatického plánu⁶, ktorými boli akčné plány **MH SR** nahradené. Strategické dokumenty uvedených dvoch rezortov sa navzájom dopĺňajú. Podľa smernice o energetickej efektívnosti – vypracovanie stratégie obnovy nie je len povinnosť, ale aj príležitosť cez plnenie jej opatrení výrazne prispieť k požadovaným celkovým úsporám energie a hlavne potrebnému zníženiu emisií CO₂.

MDV SR ďalej v rámci vzorovej úlohy verejných budov **v spolupráci s ÚOŠS a verejnými subjektmi každoročne vypracúva⁷ plán obnovy relevantných budov⁸ na nasledujúci kalendárny rok**, ktorý schvaľuje vláda SR.

Kontrola NKÚ SR zistila, že **MDV SR**, ako gestor EHB, nemá k dispozícii požadované údaje k vypracúvaniu plánov obnovy relevantných budov, preto ich každoročne požaduje od ÚOŠS, ktoré vykonávajú správu budov. Totiž iba správcovia budov majú relevantné informácie o stave budov vo svojej pôsobnosti, či a ako v budúcnosti plánujú budovu využívať. Iba správcovia vedia zohľadniť pri výbere budov na obnovu ich technický stav, energetickú hospodárnosť, spotrebu energie a náklady na ich prevádzku. Tiež musia zabezpečiť financovanie plánovanej obnovy budov.

Kontrola NKÚ SR zhodnotila, že táto administratívne náročná činnosť gestora, ktorá sa každoročne opakuje, v prípade existencie národnej databázy o EHB a nadrezortného pohľadu na priority obnovy verejných budov by mohla byť eliminovaná.

Ako potvrdzuje aj dokument ÚHP MF SR „Priorizácia obnovy štátnych budov“⁹, **štátnej správe chýba systematický prístup k správe budov, vrátane ich obnovy**. O obnove budov v súčasnosti rozhoduje správca (t. j. jednotlivé rezorty) na základe vlastných rozpočtových prostriedkov, pričom chýba nadrezortný pohľad na priority. **NKÚ SR z uvedeného dôvodu odporúča**, aby štátna správa pri obnove svojich budov akceptovala dokument ÚHP MF SR, ktorý poskytuje návod na určenie priorít pri výbere projektov na prípravu a následnú realizáciu obnovy. Cieľom tohto dokumentu bolo vytvoriť rámec pre systematickú obnovu budov s najvyššou hodnotou za peniaze.

NKÚ SR vidí potenciál vo využití dokumentu ÚHP MF SR aj v prípade obnovy verejných budov, ktoré nie sú vo vlastníctve štátu.

Na základe zistených skutočností kontrola NKÚ SR konštatuje, že obnova verejných budov bola v uplynulom období pomalá a nedostatočne financovaná z verejných zdrojov (viď. Príloha 3). Ďalej trpela nízkou angažovanosťou verejných vlastníkov budov pripravovať obnovu budov.

3.3 Prekážky obnovy verejných budov

CHÝBAJÚCA NÁRODNÁ DATABÁZA ÚDAJOV O EHB

MDV SR vypracovalo doteraz tri stratégie obnovy fondu budov SR. Konkrétne Stratégiu obnovy fondu bytových a nebytových budov v Slovenskej republike, schválenú UV SR č. 347/2014 z 9. 7. 2014, Aktualizáciu Stratégie obnovy fondu bytových a nebytových budov v Slovenskej republike, schválenú UV SR č. 230/2017 z 10. 5. 2017 a Dlhodobú stratégiu obnovy fondu budov, schválenú UV SR č. 36 zo dňa 20. 1. 2021.

Kontrola NKÚ SR zistila, že doteraz vypracované stratégie obnovy MDV SR síce formálne spĺňajú všetky náležitosti príslušnej európskej i národnej legislatívy, ale **obsahovo neriešia mnohé prekážky obnovy budov**. Tie pretrvávajú bez zásadnejšej zmeny v každej z troch doteraz prijatých stratégií.

Všetky tri doteraz vydané stratégie obnovy uvádzajú, že **dáta, ktoré tvoria podklady pre spracovávanie prehľadu vnútroštátneho fondu budov na určenie stratégie, pochádzajú z viacerých zdrojov**. Ide o výsledky štatistického spracovania Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2001 a Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011, databázu budov Technického a skúšobného ústavu stavebného, n. o., zahŕňajúcu bytové domy a nebytové budovy postavené do roku 2003, štatistické zisťovanie o nebytových budovách na ročnej báze (nové a významne obnovené nebytové budovy po roku 2016) a informačný systém INFOREG. Údaje, ktoré charakterizujú budovy a ich spotrebu tepla na vykurovanie, sú iba z databázy Technického a skúšobného ústavu stavebného, n. o., a predstavujú podstatnú časť počtu budov uvedených v Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2011.

V prípade verejných budov sú k dispozícii viaceré neúplné databázy s nekoherentnými údajmi o budovách (ako potvrdzuje aj dokument ÚHP MF SR „Priorizácia obnovy štátnych budov“); pre ilustráciu uvádzame štyri príklady:

1. V Centrálnej evidencii majetku¹⁰ sa eviduje nehnuteľný majetok vo vlastníctve Slovenskej republiky, ktorý spravujú správcovia majetku štátu a tiež nehnuteľný majetok vo vlastníctve iných vlastníkov, ktorý užívajú štátne rozpočtové a príspevkové organizácie alebo štátne fondy. Centrálna evidencia majetku obsahuje informácie o úžitkovej ploche štátnych budov, ktoré tvoria zhruba dve tretiny verejných budov. **Údaje o ich energetickej náročnosti zahŕňa iba v prípade, že bol pre stavbu vykonaný energetický audit.**
2. MDV SR vedie¹¹ zoznam relevantných budov s úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m², zverejňuje ho na svojom webovom sídle a každoročne ho aktualizuje. V zozname sa pre každú relevantnú budovu uvádza celková podlahová plocha budovy a energetická hospodárnosť budovy. Nejde o úplný zoznam relevantných budov, pretože **neobsahuje relevantné budovy s úžitkovou podlahovou plochou do 250 m²**. Tento zoznam, navyše, nezahŕňa vôbec budovy ÚOŠS, ktoré spĺňajú minimálne požiadavky na EHB.
3. MDV SR je správcom informačného systému INFOREG, ktorý je evidenciou energetických certifikátov vydaných novým a významne obnoveným budovám. Od 10. 3. 2020 sa na prednej strane energetického certifikátu uvádza prvok na účely identifikácie verejných budov. Od tohto termínu je táto skutočnosť zaznamenaná v informačnom systéme INFOREG pri energetickej certifikácii verejnej budovy, avšak **aby bol takýto údaj užívateľsky dostupný a bolo ho možné následne vyhodnotiť, musí sa v INFOREG doplniť príslušná funkcionálna**. Uvedený nedostatok bráni využívaniu údajov z INFOREG na efektívne plánovanie obnovy verejných budov a zisťovaniu miery ich obnovy.
4. SIEA je prevádzkovateľom monitorovacieho systému energetickej efektívnosti. ÚOŠS sú povinné¹² každoročne do 28. februára poskytnúť v elektronickej podobe pre SIEA, na monitorovanie energetickej náročnosti verejných budov, údaje, ktoré spravujú a ktoré boli významne obnovené v predchádzajúcom kalendárnom roku. Avšak **oznamovaciu povinnosť si neplnia všetky povinné subjekty**.

Z kontroly NKÚ SR vyplynulo, že pre pretrvávajúcu absenciu koherentnosti dát z dostupných informačných databáz o budovách **nie je možné vypočítať mieru obnovy verejných budov**.

Gestorstvo vytvorenia národnej databázy o EHB pre MDV SR vyplýva z návrhu smernice o EHB¹³. Podľa článku 19 odsek 1 tohto návrhu – **každý členský štát zriadi národnú databázu údajov o EHB**, ktorá umožní zber údajov o energetickej hospodárnosti budov a o celkovej energetickej hospodárnosti vnútroštátneho fondu budov. Podľa článku 19 odsek 6 návrhu na účely zabezpečenia súdržnosti a konzistentnosti informácií členské štáty zabezpečia, aby národná databáza údajov o energetickej hospodárnosti budov bola interoperabilná a integrovaná s inými administratívnymi databázami obsahujúcimi informácie o budovách, ako je vnútroštátny kataster budov a digitálne denníky budov.

Na základe zistených skutočností kontrola NKÚ SR konštatuje, že stratégie obnovy fondu budov SR v rámci obdobia 2014 až 2021 **nestanovili záväznú úlohu vytvoriť jednotnú analytickú databázu**. MDV SR začalo rokovať s ÚV SR – NIKA o zaradení reformného zámeru vzniku národnej databázy údajov o EHB v rámci prijatia opatrení na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov.

NKÚ SR identifikoval príklady dobrej praxe zo stratégií obnovy Maďarska, Belgicka, Španielska, Malty a iných členských štátov [napr.: zlepšenie znalostí o fonde budov centralizovaním všetkých dostupných informácií o nich,

zavedenie povinnosti pre verejné orgány (t. j. nielen pre ÚOŠS) viesť záznamy o svojej spotrebe energie a nahlasovať ju národnej autorite so súčasným vypracovaním plánu úspor energie, atď.), na základe toho odporúča, aby ich využívala aj SR.

ROZTRIEŠTENOSŤ FINANCOVANIA OBNOVY VEREJNÝCH BUDOV

Systém financovania obnovy verejných budov tvoria finančné mechanizmy postavené na zdrojoch štátneho rozpočtu (priame a nepriame ekonomické nástroje štátu; Envirofond) a európskych zdrojoch (EŠIF, EIB a EBRD). Okrem kľúčových aktérov obnovy sa do neho zapája široká škála riadiacich a sprostredkovateľských orgánov operačných programov a vykonávatelia ostatných finančných mechanizmov. Kontrola potvrdila, že ani gestor EHB ani koordinátor energetickej efektívnosti v systéme nedominujú. **Inštitucionálne je realizovaný viac ako päťnástimi subjektmi.** Tie poskytujú návratné (úvery) i nenávratné (dotácie, granty) zdroje (aj v ich kombinácii) koncovým užívateľom (viď. Príloha 2).

Súhrnnú informáciu o investíciách do obnovy verejných budov od roku 2014 nebol žiaden z oslovených subjektov schopný poskytnúť kontrole NKÚ SR. Na základe kontrolou zistených skutočností je zrejmé, že **doterajšie nastavenie financovania obnovy verejných budov je neprehľadné a nesystémové.**

Hlavnými finančnými mechanizmami podpory obnovy verejných budov boli v období 2014 – 2021 **európske zdroje** (najmä EŠIF, ktoré v programovom období 2014 – 2020 plánovali podporiť obnovu viac ako 1 000 rôznych verejných budov) a **Environmentálny fond**. Všetky vo svojich podmienkach definujú minimálny rozsah úspor energií, ktoré budovy po obnove musia dosiahnuť.

Finančne objemom dominoval OP KŽP v riadení MŽP SR, nasledovaný dotačným programom Environmentálneho fondu, OP ĽZ v riadení MPSVR SR a IROP v riadení MIRRI SR. Tieto zdroje dopĺňali program SlovSEFF III a zdroje Slovak Investment Holdingu, a. s., oba zamerané na financovanie poskytovateľov garantovaných energetických služieb. Obnova verejných budov bola financovaná aj s príspevom verejných zdrojov, z rozpočtov rezortov.

Operačný program Integrovaná infraštruktúra, ktorého riadiacim orgánom je MDV SR, nepatrí v období rokov 2014 až 2021 medzi hlavné finančné mechanizmy podpory obnovy verejných budov. **Gestor EHB nemal v tomto období priamy finančný nástroj na obnovu verejných budov a ich obnovu finančne ovplyvňoval len v malom rozsahu.**

V rámci svojho rozpočtu na priamu a nepriamu štátnu podporu politiky bývania zabezpečoval transfer príspevku štátu pre svoju podriadenú organizáciu ŠFRB. Tá okrajovo podporovala zvýhodnenými úvermi obnovu a výstavbu zariadení sociálnych služieb a poskytovala úvery obciam a samosprávam. Presnú časť objemu, ktorú využili na verejné budovy, však nebolo možné identifikovať.

Porovnaním dát z rôznych zdrojov v rámci kontroly NKÚ SR sa potvrdil vplyv **roztrieštenosti financovania a nesystémového prístupu na nejednotnosť a nepresnosť vykazovaných údajov. Rovnako tak aj na nedostatočnú informovanosť gestora EHB o využívaní finančných zdrojov na tento účel.**

Rozdielnosť údajov z rôznych zdrojov (napr. počet obnovených verejných budov, dosiahnuté výsledky úspory energie, preinvestované finančné zdroje) sa odrazila aj na miere investičnej náročnosti projektov a návratnosti preinvestovaných finančných prostriedkov na m² obnovennej plochy (napr. NKÚ SR podľa údajov MH SR vypočítal, že jedno investované euro prinieslo odhadovanú úsporu na elektrine vo výške 0,12 eur a návratnosť jedného eura vypočítaná podľa údajov SIEA dosiahla 0,06 eur).

NKÚ SR poukazuje na riziko, že notifikované dáta nebudú dostatočne spoľahlivé pre Európsku komisiu, ale ani pre tvorbu a výkon národnej politiky EHB.

AKTUÁLNE FINANČNÉ MECHANIZMY

Dobiehajúce EŠIF 2014 – 2020 nahrádza **Operačný program Slovensko 2021 – 2027** aj v oblasti obnovy budov. Definuje špecifický cieľ RSO 2.1. Podpora energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov, ktorý

rieši kontrolovanú problematiku priamo v rámci opatrenia 2.1.2. – Znižovanie energetickej náročnosti budov. **Do zatepľovania a znižovania energetickej náročnosti budov sú plánované investície vo výške 722 miliónov eur.** Tie umožnia kompletnú obnovu a zateplenie bytových domov so 16 000 bytmi a 500 verejných budov.

Na zabránenie duplicity financovania z Operačného programu Slovensko 2021 – 2027 bol v súčinnosti s ÚV SR – NIKA ustanovený spoločný Riadiaci výbor pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi Plánom obnovy a odolnosti SR, EŠIF/fondami EÚ a ostatnými nástrojmi podpory EÚ, na úrovni ktorého prebieha posudzovanie všetkých návrhov výziev z pohľadu správnej identifikácie synergií a komplementarít.

MDV SR je **implementačným orgánom mechanizmu obnovy a odolnosti pre obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov.** Cieľom investície je v období do druhého kvartálu 2026 zlepšenie stavebnotechnického stavu približne 100 historických a pamiatkovo chránených verejných budov, pričom sa zlepši ich energetická hospodárnosť, predĺži životnosť, zvýšia sa možnosti ich využívania verejnosťou a zhodnotí sa majetok štátu. Proces ich obnovy bude ukončený energetickým certifikátom, čo je špecifickou požiadavkou nového finančného mechanizmu. **Prvá výzva bola vyhlásená 30. 6. 2022.**

Z kontroly NKÚ SR vyplynulo, že vláda SR sa vo svojich rozhodnutiach o iných, než vecne príslušných vykonávateľoch podporných finančných mechanizmov obnovy budov zo zdrojov EÚ opiera o ustanovenie § 39 odsek 1 kompetenčného zákona¹⁴, podľa ktorého „činnosť ministerstiev a ostatných ÚOŠS riadi, koordinuje a kontroluje vláda.“

Časté presúvanie kompetencií medzi rezortmi na implementáciu finančných mechanizmov na obnovu budov zo zdrojov EÚ – využívaním § 39 odsek 1 kompetenčného zákona, vedie k stupňujúcej sa roztrieštenosti financovania ich obnovy.

Ilustráciou presunu kompetencií z vecného rezortu (MDV SR) na iný rezort (MŽP SR) môže byť aktuálne narušenie kontinuity zabehnutého finančného nástroja MDV SR na podporu zlepšovania energetickej hospodárnosti budov – zateplenie rodinného domu¹⁵. Vláda SR v rámci komponentu 2 Plánu obnovy a odolnosti „Obnova budov“ určila troch vykonávateľov: MDV SR ako vykonávateľa investície pre časť komponentu 2 (investícia „Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov“), MŽP SR ako vykonávateľa investície a reforiem pre časť komponentu 2 (reformy – „Reforma zosúladenia podporných mechanizmov obnovy rodinných domov poskytovaných viacerými rezortmi“ a „Reforma nakladania so stavebným odpadom“, ako aj investícia „Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov“) a Ministerstvo kultúry SR ako vykonávateľa reformy pre časť komponentu 2 (reformy „Reforma zvýšenia transparentnosti a zefektívnenia rozhodnutí Pamiatkového úradu SR“).

Na zabezpečenie efektívneho vynakladania finančných prostriedkov a zamedzenie možnosti duplicitného financovania **gestor EHB nebude vyhlasovať nové výzvy** na predkladanie žiadostí o poskytnutie tohto príspevku počas obdobia poskytovania podpory rezortom životného prostredia na obnovu rodinných domov z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti SR (do konca roka 2026).

Na základe výsledkov kontroly, zobrazených aj v rozvetvenej schéme financovania (viď. Príloha 2), NKÚ SR poukazuje na **potenciál na strane ÚV SR – systémovejší prístup pri rozhodovaní** o kompetenciách rezortov, resp. o ich presune na iný rezort pri zdrojoch z EÚ. **Nadväzne na to aj na potenciál zvýšenia efektívnosti, zníženia nákladov a zjednodušenia procesov z hľadiska plánovania, riadenia a monitorovania obnovy budov, zdieľania informácií či kvality vykazovaných údajov v tejto oblasti.**

Záver

Obnova verejných budov a dosahovanie ich energetickej hospodárnosti má dnes kľúčový význam, najmä vzhľadom na prudký rast cien energií. Významná je však aj z pohľadu služby verejnosti. Do kritického stavu sa tak môže dostať nie len prevádzka služieb štátu, ale aj verejných služieb ako takých. Na druhej strane dobre riadená obnova budov prináša aj viaceré pozitívne multiplikačné efekty v podobe tvorby pracovných miest, zlepšovania zdravia, zmierňovania energetickej chudoby, zvyšovania energetickej bezpečnosti a priemyselnej konkurencieschopnosti.

Kontrola NKÚ SR poukázala na to, že časový potenciál ôsmich rokov uplatňovania stratégií obnovy budov nebol v náležitej miere využitý a **nepripravil pôdu pre súčasný dramatický politický a hospodársky vývoj, najmä z aktuálneho pohľadu problematiky dostupnosti energetických nosičov a prudkého rastu ich cien.**

V tomto zmysle je potrebné konštatovať, že ani správcovia budov vo vlastníctve štátu nedokázali využiť uvedený potenciál.

Počas tohto obdobia sa nepodarilo odstrániť ani dlhodobé prekážky efektívneho obnovovania nielen verejných budov, ale ani budov vo vlastníctve štátu a správe štátnych orgánov a inštitúcií, z ktorých sú najvýznamnejšie: **chýbajúce dáta, roztrieštenosť podporných nástrojov medzi viacerými rezortmi, nedostatočné financovanie z verejných zdrojov v minulých obdobiach a nízka angažovanosť verejných vlastníkov budov pripravovať obnovu budov.**

Nevyhnutným aspektom pre lepší energetický manažment verejných budov a lepšie plánovanie investícií do ich obnovy je poznateľnosť prostredia, ktorú možno zabezpečiť komplexnými dátami o budovách. **Na zabezpečenie efektívnej a účinnej obnovy verejných budov SR chýba národná databáza údajov o EHB a kvalitné analytické dáta.**

Financovanie inštitucionálne pozostáva z viac ako 15 subjektov, je chaotické a neprehľadné. Z kontroly NKÚ SR vyplynulo, že obnova verejných budov bola v uplynulom období pomalá a nedostatočne financovaná z verejných zdrojov, najmä v Bratislavskom samosprávnom kraji.

Správcom verejných budov a v tom aj v správe štátu a jeho inštitúcií chýbajú odborné kapacity na zabezpečenie primeraného a dobre cieleného financovania, ako aj na prípravu a realizáciu projektov. Jednotlivé rezorty obnovujú svoje budovy prevažne podľa aktuálnej dostupnosti zdrojov, bez analytického posúdenia, nadrezortného pohľadu na priority a systematického plánovania investícií do ich obnovy. Kombinácia týchto faktorov a ich účinkov je spojená s vysokým rizikom neefektívneho a ne hospodárneho vynakladania verejných zdrojov.

Verejné subjekty, v dôsledku uvedených skutočností, svoje budovy, často postavené na lukratívnych pozemkoch, neobnovujú, uprednostňujú radšej prenájom priestorov v nových energeticky hospodárnych súkromných budovách a nechávajú svoje budovy chátrať. Čím ďalej, tým viac majú verejné budovy problém spĺňať vysoké štandardy udržateľnosti, no hrozí, že počet chátrajúcich verejných budov bude rásť geometrickým radom.

Kontrolou bolo zistené, že v období 2014 až 2020 bolo obnovených 2 602 verejných budov. **Pri zachovaní tohto tempa by bolo potrebných na obnovu všetkých energeticky ne hospodárnych verejných budov ďalších 27 rokov.** Z hľadiska nutnosti výrazne zrýchliť súčasné tempo obnovy budov je preto odstránenie spomínaných prekážok pri obnove verejných budov kľúčové. Rovnako významné je aj z pohľadu znižovania emisií skleníkových plynov z budov, keďže práve budovy prispievajú 36 percentami k tvorbe týchto emisií. Tento prístup k znižovaniu energetickej náročnosti verejných budov zahŕňa základný princíp hodnoty za peniaze a preto o to dôležitejšie je ešte viac sa ho snažiť uplatňovať.

Po ukončení kontroly, s účinnosťou od 1.1.2023 došlo k zmene názvu kontrolovaného subjektu MDV SR na MD SR, súvisiacej so vznikom Úradu pre územné plánovanie a výstavbu SR. **Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky** je ústredným orgánom štátnej správy, ktorý od 1.6.2022 má všetky práva a povinnosti v oblasti územného plánovania, výstavby a vyvlastnenia podľa doterajších všeobecne záväzných právnych predpisov MD SR od 1.1.2023.

Kontrola NKÚ SR zhodnotila, že roztrieštenosť financovania obnovy verejných budov, náročnosť získavania finančných zdrojov a zložitnosť procesu ich významnej/hĺbkovej obnovy si vyžaduje profesionálny tím manažérov, projektantov, energetikov, energetických audítorov, informatikov a iných relevantných odborníkov.

Z uvedeného dôvodu NKÚ SR odporúča výboru NR SR pre hospodárske záležitosti, aby zaviazal vládu SR **vypracovať a predložiť analýzu možnej integrácie delených kompetencií do jedného orgánu s kumulovanou pôsobnosťou v oblasti štátnych budov s cieľom zefektívnenia systému riadenia, realizácie, monitorovania, plánovania investícií do ich obnovy a financovania počas ich celého životného cyklu.** Prínosom tejto zmeny by bolo navzájom lepšie koordinovať politiky kľúčových aktérov obnovy štátnych budov; prepájať národné a európske zdroje určené na ich obnovu; spravovať národnú databázu údajov o EHB a štátne budovy vrátane ich energetického manažmentu; vykonávať dohľad nad implementáciou stratégie obnovy budov, prioritizáciou, realizáciou a monitorovaním ich obnov, ako aj implementáciou stratégie obnovy budov. Zamedzilo by sa tým predlžovaniu nedostatočnej dynamiky pri obnovovaní štátnych budov a ďalších negatívnych javov spojených s ich využívaním, ktoré výsledky kontroly NKÚ SR preukázali. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať problému výkonu kompetencií a záväzkov štátu, ako aj koordinácii so samosprávou ako jedným z kľúčových správcov budov, v ktorých sú poskytované verejné služby.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Dňa 14. 10. 2022 kontrolná skupina NKÚ SR predložila vypracovaný protokol o výsledku kontroly štatutárnemu orgánu kontrolovaného subjektu na oboznámenie sa s jeho obsahom a na prípadné vznesenie námietok voči jeho pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení.

Kontrolovaný subjekt vznesol námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení. NKÚ SR vznesené námietky, sformulované v 22 bodoch, preveril a vyhodnotil nasledovne: 8 námietok, resp. odporúčaní bolo akceptovaných, 1 námietka bola čiastočne akceptovaná a 13 námietok nebolo opodstatnených a oprávnených. NKÚ SR na základe uvedeného vypracoval Dodatok č. 1 k protokolu o výsledku kontroly. Dodatok č. 1 k protokolu nemá zásadný vplyv na znenie protokolu o výkone kontroly a kontrolné zistenia ostali bez zmeny.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Námestie Slobody č. 6
810 05 Bratislava
☎ +421 2/ 5949 4111
✉ info@mindop.sk

Zoznam použitých skratiek

Skrátený názov	Úplné znenie
a. s.	akciová spoločnosť
CO ₂	oxid uhličitý
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
EE	energetická efektívnosť
EHB	energetická hospodárnosť budov
EIB	Európska investičná banka
ESCO spoločnosti	spoločnosti poskytujúce energetické služby
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
GES	garantovaná energetická služba
INFOREG	Informačný systém na podporu rozvoja regiónov SR
IROP	Investičný regionálny operačný program
MDV SR/MD SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR/ Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠ, ZŠ, VŠ	materské školy, základné školy, vysoké školy
MUNSEFF	Municipal Sustainable Energy Finance Facility
MWh/GWh/GJ	megawatthodina/gigawatthodina/ gigajoule
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NECP	Integrovaný národný energetický a klimatický plán
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

n. o.	nezisková organizácia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
PO	prioritná os
POO	Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky
PXE	Pražská burza
RSO	Špecifický cieľ vo vzťahu k Európskemu fondu regionálneho rozvoja
SAV	Slovenská akadémia vied
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SIH	Slovak Investment Holding, a. s.
SLOVSEFF	Sustainable energy financing facility
SOI	Slovenská obchodná inšpekcia
SR	Slovenská republika
stratégie obnovy/stratégie obnovy fondu budov	Stratégia obnovy fondu bytových a nebytových budov v SR 2014, Aktualizácia Stratégie obnovy fondu bytových a nebytových budov 2017 a Dlhodobá stratégia obnovy fondu budov 2020
STU, UK	Slovenská technická univerzita, Univerzita Komenského
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
UV SR	uznesenie vlády Slovenskej republiky
ÚHP MF SR	Útvar Hodnoty za peniaze Ministerstva financií Slovenskej republiky
ÚOŠS	ústredné orgány štátnej správy
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
ÚV SR, ÚV SR – NIKA	Úrad vlády Slovenskej republiky/Úrad vlády Slovenskej republiky, národná implementačná a koordinačná autorita
Z. z.	Zbierka zákonov

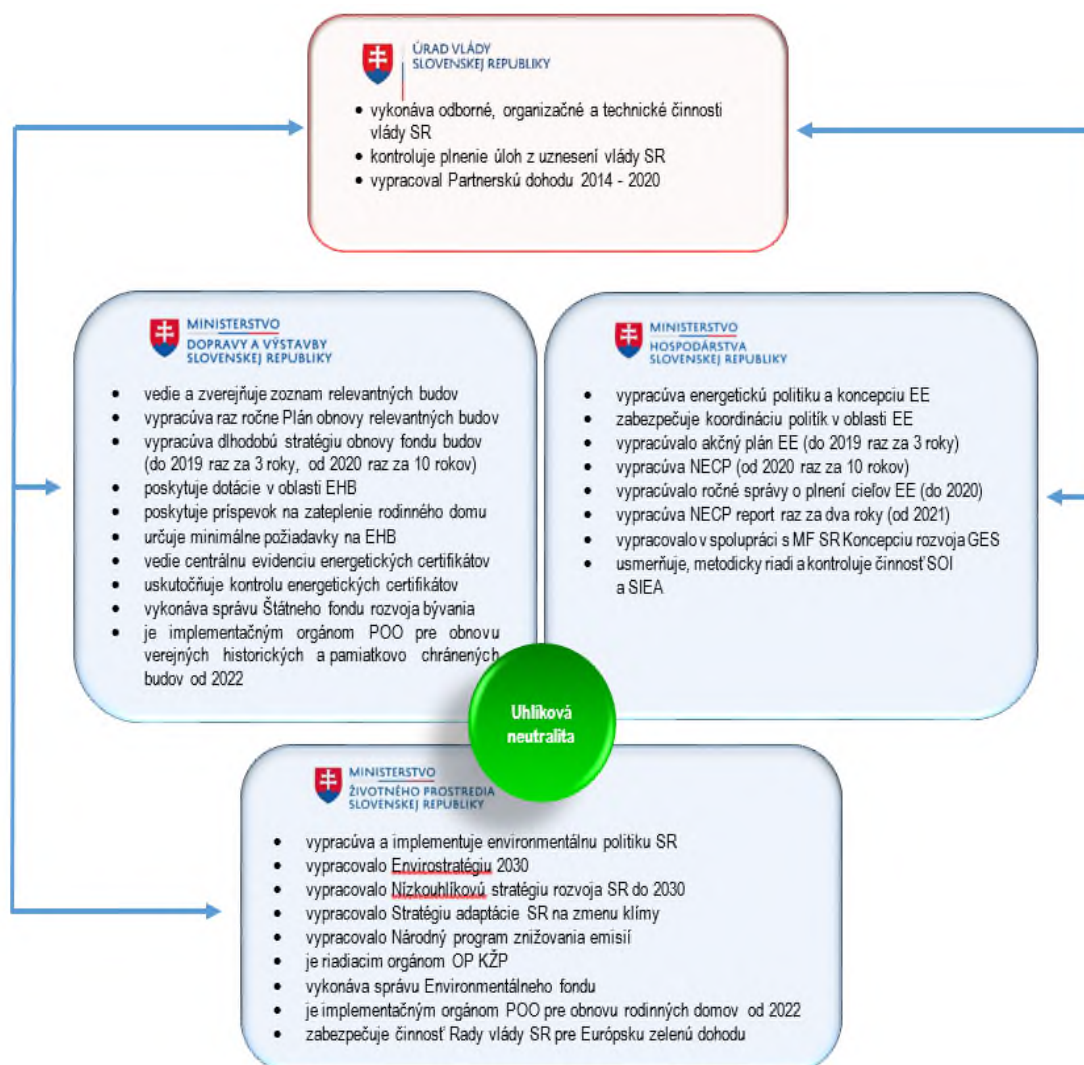
Zoznam použitých vysvetliviek

- ¹ Článok 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES.
- ² Oznámenie EK č. COM(2020) 662 final, predstavené 14. 10. 2020.
- ³ **Významná obnova budovy** sú stavebné úpravy existujúcej budovy, ktorými sa vykonáva zásah do jej obalovej konštrukcie v rozsahu viac ako 25 % jej plochy, najmä zateplením obvodového plášťa a strešného plášťa a výmenou pôvodných otvorových výplní. Významnú obnovu budovy možno uskutočniť jej jednorazovou stavebnou úpravou alebo postupnými čiastkovými stavebnými úpravami.
Hĺbková obnova budovy je významná obnova budovy a významná obnova technického zariadenia budovy, ktorou sa dosiahne zatriedenie budovy do energetickej triedy požadovanej pre kategóriu budovy, pri ktorej sa zohľadní ekonomický životný cyklus jednotlivých prvkov budovy. Prvkom budovy sa rozumie najmä technický systém budovy alebo stavebná konštrukcia tvoriaca časť obalových konštrukcií budovy.
- ⁴ Paragraf 9 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ⁵ Paragraf 4a zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov v znení neskorších predpisov.
- ⁶ Článok 2a odsek 8 Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy.

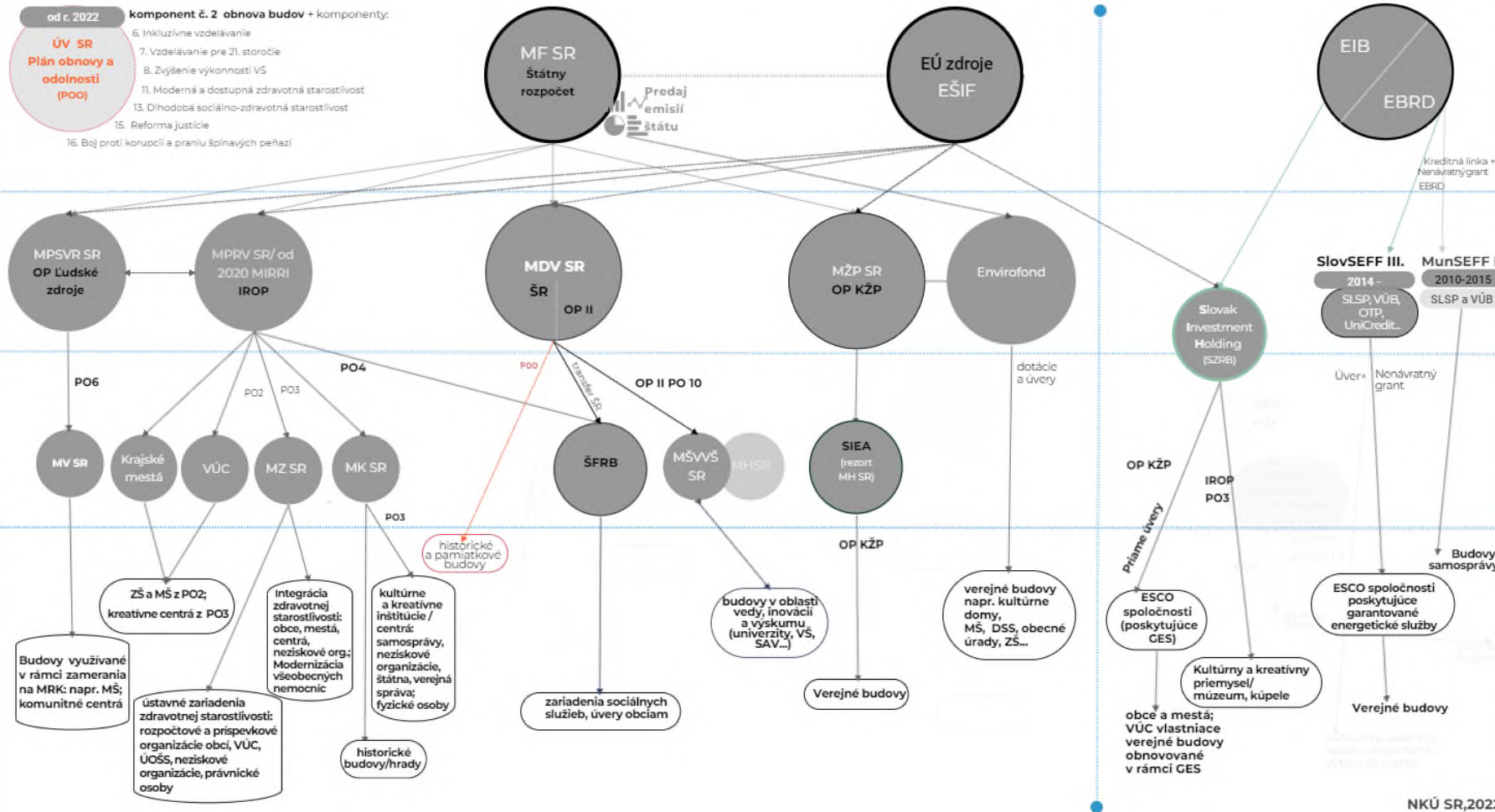
- ⁷ Paragraf 10 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ⁸ **Relevantnou budovou** sa rozumie budova v správe ÚOŠS, ktorá k 1. januáru príslušného kalendárneho roka nespĺňa minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budovy a ktorej celková podlahová plocha je väčšia ako 250 m².
- ⁹ Dokument Útvaru hodnoty za peniaze MF SR „Priorizácia obnovy štátnych budov“ z októbra 2022 - Metodika kvantifikácie finančných úspor zo zvyšovania energetickej efektívnosti budov vypracovaná v zmysle bodu B.2. UV SR č. 433/2020, [Priorizácia-obnovy-statnych-budov.pdf \(mfsr.sk\)](#)
- ¹⁰ Zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.
- ¹¹ Paragraf 10 ods. 6 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ¹² Paragraf 10 ods. 8 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ¹³ Dokument COM(2021) 802 final, zo dňa 15. 12. 2021.
- ¹⁴ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.
- ¹⁵ Paragraf 9 ods. 1 písm. f) zákona 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov v znení neskorších predpisov.

Príloha 1

Obrázok 2: Vybrané kompetencie kľúčových aktérov

Zdroj: NKÚ SR

Príloha 3: Obnova verejných budov v číslach

Tab. 1.: Prehľad identifikovaných finančných zdrojov a ich cieľov

Fond alebo operačný program	Prioritná os / detail k fondu	Definícia a napĺňanie cieľa
OP Kvalita životného prostredia	PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (pokrýva aj komplexnú obnovu verejných budov a zlepšovanie energetickej efektívnosti v priemyselných podnikoch)	Spotredkovateľský orgán SIEA. Za základ realizácie opatrení EE označil 250 energetických auditov verejných budov. V programovom období 2014 - 2020 by mala byť dosiahnutá energetická náročnosť podporených budov 58 kWh/m ² . V roku 2021 deklaroval riadiaci orgán zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách na úroveň 26 405 341,93 kWh/rok, čo predstavuje necelých 15% z cieľovej hodnoty pre rok 2023.
OP Ľudské zdroje	PO 6 „Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit“ podporuje renováciu budov v rámci projektov relevantných obcí (napr. materské školy, mimovládne neziskové organizácie, inštitúcie pôsobiace v systéme poradenstva, sociálnych služieb, hygienických služieb a sociálneho hospodárstva).	V roku 2021 deklaroval riadiaci orgán renováciu 42 budov zo 117 plánovaných a viac ako dvojnásobné prekročenie merateľného ukazovateľa „odhadované ročné zníženia emisií skleníkových plynov“ (na 7 427,3 t CO ₂ eq). Zníženie PES vo verejných budovách dosiahlo v roku 2021 53% požadovanej úrovne tohto merateľného ukazovateľa pre rok 2023.
IROP	V rámci štyroch prioritných osí (PO 2, 3, 4 a 7) podporuje EHB grantovými aj úverovými produktami	Cez PO 2 (Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám) umožňuje čerpať zdroje na obnovu verejných budov v rámci posilňovania zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry. V tejto osi sa v roku 2021 dosiahlo plnenie ukazovateľa zníženie PES v priemere na 32 %. Prostredníctvom PO 3 podporuje IROP výdavky na rekonštrukcie, úpravu a obnovu verejných budov kultúrnych či kreatívnych centier (MK SR, SIH). PO 4 prostredníctvom ŠFRB (zvýhodnené úvery) a SIH (úverové produkty finančných sprostredkovateľov) však alokuje najväčší objem zdrojov predovšetkým na znižovanie energetickej náročnosti bytových domov.
OP Integrovaná infraštruktúra	PO 9 a PO 10 - vedecko-inovačné prioritné osi (doplnené do OP II v roku 2019)	Cieľom prioritnej osi 10 je podporiť obnovu verejných budov s podlahovou plochou 80 tis. m ² ; znížiť ročnú primárnu energetickú spotrebu na 8 478 000 kWh/rok a ušetriť emisie v objeme 4 900 ton CO ₂ eq. Naplnenie týchto cieľov bude agregovane zverejnené v informačnom systéme až po ich fyzickej realizácii v rámci implementačného obdobia, ktoré trvá do konca roku 2023. Aktuálne systém ITMS 2014+ eviduje obnovu 22 845 m ² ako sekundárny výsledok projektu na zlepšenie univerzitných kapacít a kompetencií vo výskume, vývoji a inováciách (ACCORD), ktorého hlavným cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť a príťažlivosť STU a UK.

Fond alebo operačný program	Prioritná os / detail k fondu	Definícia a napĺňanie cieľa
Environmentálny fond	Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, vrátane zateplovania podporuje prostredníctvom dotačného programu - činnosť L	V kontrolovanom období podporil zateplenie základných a materských škôl a zvýšenie energetickej účinnosti obecných úradov, domovov sociálnych služieb, kultúrnych domov, denného stacionára, športovo spoločenského centra mladých a požiarnej zbrojnice. Celkovo od roku 2014 dosiahli dotácie na zvýšenie energetickej účinnosti verejných budov 113,8 mil. eur, z toho 63,7% od roku 2018.
SlovSEFF III.	slovenský finančný nástroj pre energetickú efektívnosť a obnoviteľnú energiu	Historicky nadväzuje na programy SlovSEFF I. (od roku 2007) a II. (od r. 2010) implementované piatimi súkromnými bankami na 700 projektoch. Kombinuje poskytovanie dlhodobých úverov s nízkou úrokovou sadzbou s dotáciami (do 20 % výšky úveru) a technickou pomocou. Spájanie EŠIF alebo iného financovania prostredníctvom grantov nie je zlučiteľné s týmto programom. Obnovu verejných budov môže prefinancovávať sprostredkovane – prostredníctvom spoločností poskytujúcich energetické služby (GES).
OP Slovensko 2021-2027	špecifický cieľ RSO 2.1. Podpora energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov - v rámci opatrenia 2.1.2. Znižovanie energetickej náročnosti budov	Vo viac rozvinutých regiónoch má v roku 2029 dosiahnuť plochu verejných budov so zlepšenou energetickou hospodárnosťou 174 550 m ² a v menej rozvinutých regiónoch 270 437 m ² . Na obnovu verejných budov bolo vyčlenených 305,5 mil. eur.
Plán obnovy a odolnosti	prioritne Komponent 2	Vyčleňuje na obnovu budov celkom 741,5 mil. eur, z toho 528,2 mil. eur na zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov a 213,3 mil. eur na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov. Ďalšie zdroje budú k dispozícii v ostatných komponentoch POO (Príloha 2).

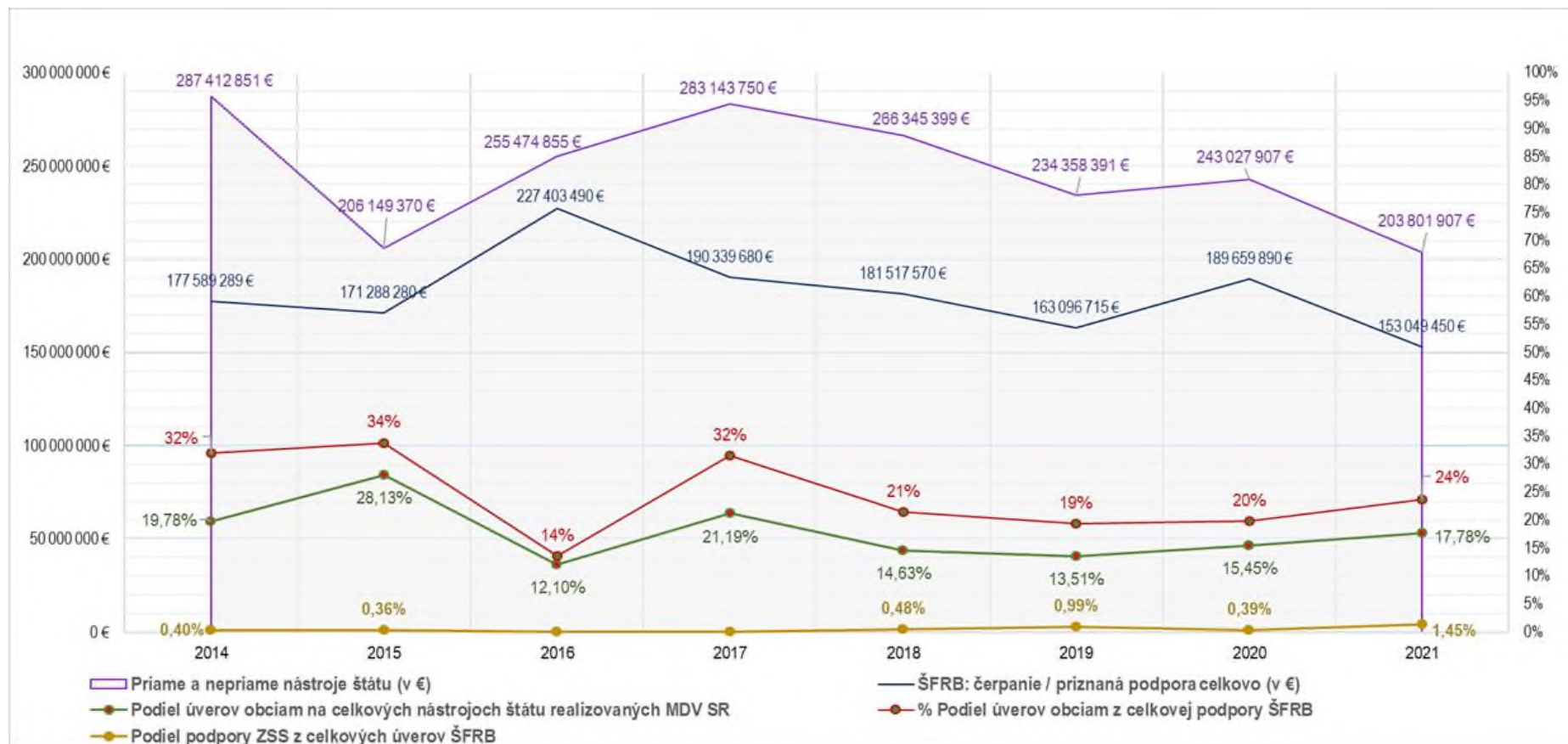
Zdroj: NKÚ SR

Tab. 2: Rozdelenie investovaných zdrojov podľa typu verejnej budovy

Finančné prostriedky investované do obnovy podľa typu verejnej budovy	V rokoch 2018 - 2021	V rokoch 2014 - 2021
Administratívna budova	475 588 623 €	653 786 814 €
Budova školy alebo školského zariadenia	213 364 023 €	359 813 746 €
Budova nemocnice	116 226 289 €	195 766 634 €

Zdroj: podkladové dáta odborné odhady SIEA, prepočet NKÚ SR

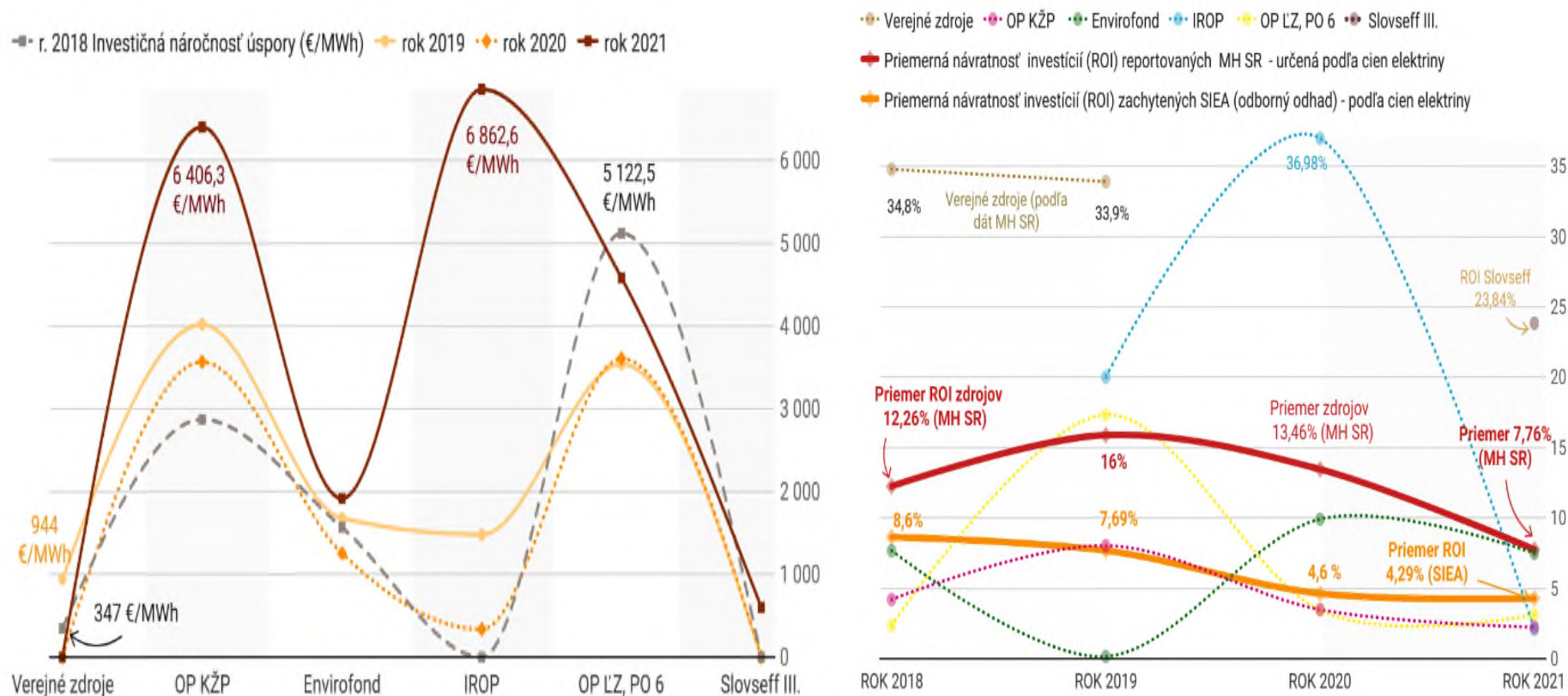
Graf č. 1: Podiel podpory obciam a zariadeniam sociálnych služieb zo zdrojov ŠFRB; spracovanie NKÚ SR z dát MDV SR

Zdroj: Spracovanie NKÚ SR z dát MDV SR

Na verejných budovách, obnovených z týchto zdrojov, bolo v období 2014 až 2021 **preinvestovaných 294 eur na m² obnovenej plochy a dosiahnutá úspora 0,46 GJ** (127,7 kWh) energie. Finančne najnáročnejší projekt bol realizovaný v roku 2021 z IROP pri obnove školy a školských zariadení. Priemerne na dosiahnutie úspory 1 MWh vyžadovali projekty investíciu 2 547,96 eur (resp. 2 284,95 eur podľa dát MH SR). **Priemerná návratnosť investícií z vyššie uvedených zdrojov** (pri prepočte na priemery ceny elektriny v rokoch 2014 – 2021) vytvára predpoklad, že realizované investície by mali byť splatené úsporami na energiách v rozmedzí 8 až 16,6 rokov.

Graf č. 2: Investičná náročnosť a miera návratnosti investícií do obnovy verejných budov určená podľa cien elektriny

Zdroje: SIEA, MH SR, ÚRSO, PXE. Spracovanie: NKÚ SR